

*რუსუდან ჯავახაძე, ნანა ხათიაშვილი, ხათუნა ჩიგოგიძე, ნინო რუხაძე,
ხათუნა შუბლაძე, ოლგა ღვაბერიძე, თათია თოდუა*
**კორონავირუსული ინფექციის გავრცელება სამედიცინო სფეროში
დასაქმებულ ქალთა შორის**

6. მახვილაძის სახ. შრომის მედიცინის და ეკოლოგიის ს/კ ინსტიტუტი, თბილისი, საქართველო
Doi: <https://doi.org/10.52340/jecm.2025.04.21>

*RUSUDAN JAVAKHADZE, NANA KHATIASHVILI, KHATUNA CHIGOGIDZE, NINO RUKHADZE,
KHATUNA SHUBLADZE, OLGA GHVABERIDZE, TATIA TODUA*

**THE PREVALENCE OF CORONAVIRUS INFECTION AMONG WOMEN
EMPLOYED IN THE MEDICAL FIELD**

N. Makhviladze named S/R Institute of Labor Medicine and Ecology, Tbilisi, Georgia

SUMMARY

The pandemic has significantly affected the working conditions of women employed in the healthcare sector. Their physical and psychological risks have increased. Women make up 70% of the global healthcare workforce, and they have been on the front lines of the fight against COVID-19. The number of women employed in Georgia's healthcare sector has surpassed that of men, at 62%. This article reviews a range of studies to provide a comprehensive assessment of the complex and changing effects of SARS-CoV-2 on sexual and reproductive health. It highlights the different needs of individuals and couples during and after the pandemic, highlighting the need for ongoing research and specialized healthcare practices. Measures are needed to address the psychological well-being and future physical health of women in healthcare.

Keywords: SARS-CoV-2 virus, sexual and reproductive health, women of healthcare sector.

ახალი კორონავირუსული ინფექცია (COVID-19) გამომწვეული SARS-COV-2-ის ვირუსით პირველად გაჩნდა 2019 წლის ბოლოს ჩინეთში, პირველი სამი თვის განმავლობაში ძალიან დიდი სისწრაფით გავრცელდა მთელ მსოფლიოში და მიიღო პანდემიის ხასიათი. კორონავირუსული დაავადების გავრცელებამ პანდემიის დროს მილიონობით ადამიანის სიცოცხლე იმსხვერპლა, მათ შორის სამედიცინო პერსონალის.

პანდემიის დროს სამედიცინო პერსონალს შორის COVID-19-ით დაინფიცირების დადასტურებულ შემთხვევათა რიცხვი მთელ მსოფლიოში თანდათანობით გაიზარდა. მათ, პროფესიული სპეციფიკიდან გამომდინარე, ჰქონდათ კონტაქტი დაავადებულებთან.

უცხოელი მკვლევარების შეფასებით, სამედიცინო პერსონალის SARS-Cov-19-ით ინფიცირების მაჩვენებლები ვარიაბილურია.

გაეროს ქალთა ორგანიზაციის მხარდაჭერით 2020 წელს საქართველოში შესრულებულია საინტერესო შრომა „COVID-19-ის გავლენის შეფასება სამედიცინო სფეროში მომუშავე ქალებზე საქართველოში“, სადაც მოცემულია COVID-19-ის გავლენის შეფასება სამედიცინო სფეროში მომუშავე ქალებზე, მათ ანაზღაურებად და აუნაზღაურებად შრომაზე. პანდემიამ მნიშვნელოვნად იმოქმედა სამედიცინო სფეროში დასაქმებული ქალების სამუშაო პირობებზე, გაიზარდა მათი ფიზიკური და ფსიქოლოგიური საფრთხეები. მსოფლიოში ჯანდაცვის სფეროში დასაქმებული ადამიანების 70% ქალია და ისინი COVID-19-თან ბრძოლის წინა ხაზზე იმყოფებოდნენ. საქართველოს ჯანდაცვის სექტორში დასაქმებული ქალების რაოდენობა დასაქმებულ კაცების რაოდენობას აღემატებოდა და 62% შეადგენდა [1].

საინტერესოა შრომა, რომელიც გამოქვეყნებულია 2023 წელს ყაზახეთის სამედიცინო ჟურნალში „რეპროდუქციული მედიცინა“. ამ კვლევების შედეგებით დადგინდა, რომ COVID-19-ის პანდემიამ გავლენა მოახდინა ქალების მენსტრუალურ ციკლზე: გამოიწვია მტკივნეული და ჭარბი

მენსტრუაცია; მენსტრუაციის ციკლის დარღვევა და გახანგრძლივება. კვლევებმა აჩვენა კავშირი მენსტრუალურ დარღვევებსა და ფსიქოლოგიურ დისტრესს შორის. უცნობია, არის თუ არა ეს მენსტრუალური დარღვევა მუდმივი, რადგან არ არის გამოქვეყნებული შემდგომი კვლევის შედეგები. კვლევებმა ასევე აჩვენა სექსუალური აქტივობისა და ლიბიდოს შემცირება, მაგრამ კვლავ უცნობია ამ სიმპტომების ხანგრძლივობა [2].

კვლევებით დადგინდა, რომ COVID-19 ვაქცინამ შეიძლება გამოიწვიოს მენსტრუაციის დროებითი დარღვევა. ყოველივე ზემოთქმულის გავლენა ნაყოფიერებაზე უცნობია და, სავარაუდოდ, განსხვავდება ეკონომიკური და გეოგრაფიული ფაქტორების მიხედვით. გარდა ამისა, COVID-19-მა შესაძლოა გაზარდოს ორსულობის გართულებების რისკი, როგორცაა ნაადრევი მშობიარობა, პრეეკლამსია და ნაყოფის დისტრესი. არსებული მტკიცებულებებით ვარაუდობენ, რომ COVID-19-ს შეიძლება ჰქონდეს მნიშვნელოვანი გავლენა ქალის რეპროდუქციულ სისტემაზე, თუმცა ზუსტი მექანიზმი, რომლითაც ვირუსი თავს ესხმის რეპროდუქციულ სისტემას, გაურკვეველია [2].

ბერიუთის ამერიკის უნივერსიტეტის და ბალტიმორის ჯონ ჰოპკინსის უნივერსიტეტის ერთობლივ კვლევაში განიხილება საკითხი, აქვს თუ არა COVID-19 ინფექციას რაიმე გრძელვადიანი გავლენა მენსტრუალურ ციკლზე, ნაყოფიერებაზე ან ორსულობაზე. სტატიაში გამოქვეყნებული მონაცემები მიუთითებს რეპროდუქციულ ჯანმრთელობაზე ზემოქმედებაზე და ავტორები ვარაუდობენ, რომ რეპროდუქციული სისტემის მხრივ დაფიქსირებული გვერდითი მოვლენები განპირობებულია ძლიერი იმუნური რეაქციით COVID-19-ზე და მასთან დაკავშირებული ციტოკინების ძლიერი მოქმედებით გამოწვეულ ცვლილებებზე [3].

ბაბილონის უნივერსიტეტის (ერაყი) მეცნიერები თავის კვლევაში აღნიშნავენ SARS-CoV-2 პანდემიის სექსუალურ და რეპროდუქციულ ჯანმრთელობაზე შესაძლო ზემოქმედების შესახებ - მოახდინოს ჰორმონების სინთეზისა და ენდომეტრიუმის რეაქციებზე და ენდოთელური უჯრედების ფუნქციისა და სისტემურ ჰემოსტაზზე გავლენა. ჰიპოთალამური ამენორეა შეიძლება გამოწვეული იყოს მძიმე COVID-19 დაავადებით. საერთო ჯამში, ეს შედეგები არსებითად არ შეცვლილა ეპიდემიამდელ პერიოდთან შედარებით [4]. ორსულობის დროს, განსაკუთრებით მესამე ტრიმესტრში, SARS-CoV-2 ინფექციის განვითარების შემთხვევაში, მეანური პრობლემების ალბათობა უფრო მაღალია. ჩატარებული კვლევები ხაზს უსვამს, თუ როგორ მოქმედებს COVID-19 ვაქცინა მენსტრუალურ ციკლებზე, აჩვენებს მოკლე, ზომიერ მოდიფიკაციებს ჯანმრთელობის სერიოზული საფრთხეების გარეშე. ასევე მოცემულია პანდემიის დროს ოჯახის დაგეგმვის არჩევანის ფსიქოლოგიური ეფექტები. დასკვნის სახით, კვლევების მიმოხილვა გვთავაზობს SARS-CoV-2-ის რთული და ცვალებადი ეფექტების საფუძვლიან შეფასებას სექსუალურ და რეპროდუქციულ ჯანმრთელობაზე [5].

ჩატარებული კვლევის შემდეგ გაცემული იყო შესაბამისი რეკომენდაციები და დასკვნები:

1. სხვადასხვა ქვეყანაში ჩატარებული მრავალრიცხოვანი კვლევის საფუძველზე თანამედროვე პირობებში სამედიცინო პროფილაქტიკური სამსახური დადგა ახალი გამოწვევების წინაშე, რომელიც ეხება სამედიცინო პერსონალის მწვავე და ქრონიკული მიმდინარეობის პროფესიული დაავადების განვითარებას ახალი კორონავირუსული ინფექციის COVID-19-ის გავრცელების შემთხვევაში;
2. კორონავირუსული ინფექციით დაავადებულთა საექსპერტო საკითხების განხილვისას აუცილებელია მეცნიერულად დასაბუთებული გადანაცვებულების მიღება სამედიცინო პერსონალის, მათ შორის ქალების, ავადობის შორეული შედეგების პროგნოზირებისა და პრომისუნარიანობის განსაზღვრისათვის;

3. COVID-19-მა მნიშვნელოვანი გავლენა იქონია სამედიცინო სფეროში მომუშავე ქალებზე, განსაკუთრებით მათ ანაზღაურებულ და აუნაზღაურებელ შრომაზე, ეკონომიკურ მდგომარეობაზე და სოციალურ პასუხისმგებლობაზე.
4. დაინფიცირების მაღალი რისკის გარდა, სამედიცინო სფეროში დასაქმებული ქალები პანდემიისას გაზრდილი ფიზიკური და ფსიქოლოგიური საფრთხეების წინაშე იმყოფებოდნენ.
5. სამედიცინო სფეროში დასაქმებული ქალების ფსიქოლოგიურ კეთილდღეობასა და სამომავლო ფიზიკურ ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული ღონისძიებები არ განხორციელებულა.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ნ. ჭაბუკიანი, ლ. ჯავახიშვილი. COVID-19-ის გავლენის შეფასება სამედიცინო სფეროში მომუშავე ქალებზე საქართველოში. გაეროს ქალთა ორგანიზაცია, საბოლოო ანგარიში, 2020, 54 გვ.
2. С.Е. Еркенова, Ш.М. Мойынбаева, А.М. Аuezова, А.А. Кауышева, Ш.К. Карибаева, Г.Г. Бедельбаева, А.С. Нурматова, М.А. Кулмаганбетов. 2020. ВЛИЯНИЕ COVID-19 НА РЕПРОДУКТИВНОЕ ЗДОРОВЬЕ ЖЕНЩИН: ОБЗОР ЛИТЕРАТУРЫ, «Репродуктивная медицина», 2023, 2, стр. 46-50.
3. Mariam Saadedine , Malak El Sabeh , Mostafa A Borahay , Georges Daoud. The influence of COVID-19 infection-associated immune response on the female reproductive system. *Biology of Reproduction*, Volume 108, Issue 2, February 2023, Pages 172–182.
4. Al-Bdairi A A, Makki H A, Shawki O, et al. (April 09, 2024) The Multi-faceted Effects of COVID-19 on Female Reproductive Health: An Updated Narrative Review. *Cureus* 16(4): e57944. doi:10.7759/cureus.57944.
5. Marquini GV, Martins SB, Oliveira LM, Dias MM, Takano CC, Sartori MGF. Effects of the COVID-19 Pandemic on Gynecological Health: An Integrative Review. *Revista Brasileira de Ginecologia e Obstetrícia* 2022;44(2):194-200.

*რუსუდან ჯავახიძე, ნანა ხატიაშვილი, ხათუნა ჩიგოვიძე, ნინო რუხაძე,
ხათუნა შუბლაძე, ოლღა ღვებერიძე, თათია თოდუა
კორონავირუსული ინფექციის გავრცელება სამედიცინო სფეროში
დასაქმებულ ქალთა შორის*

ნ. მახვილაძის სახ. შრომის მედიცინის და ეკოლოგიის ს/კ ინსტიტუტი, თბილისი, საქართველო

რეზიუმე

პანდემიამ მნიშვნელოვნად იმოქმედა სამედიცინო სფეროში დასაქმებული ქალების სამუშაო პირობებზე. გაიზარდა მათი ფიზიკური და ფსიქოლოგიური საფრთხეები. მსოფლიოში ჯანდაცვის სფეროში დასაქმებული ადამიანების 70% ქალია და ისინი COVID19-თან ბრძოლის წინა ხაზზე იმყოფებოდნენ. საქართველოს ჯანდაცვის სექტორში დასაქმებული ქალების რაოდენობა დასაქმებული კაცების რაოდენობას აღემატებოდა და 62% შეადგენდა.

სტატიაში სხვადასხვა კვლევების მიმოხილვა გვთავაზობს SARS-CoV-2-ის როლს და ცვალებადი ეფექტების საფუძვლიან შეფასებას სექსუალურ და რეპროდუქციულ ჯანმრთელობაზე. ხაზგასმულია ადამიანებისა და წყვილების განსხვავებული მოთხოვნილებები პანდემიის დროს და მის შემდეგ, რაც ხაზს უსვამს მუდმივი კვლევისა და სპეციალიზებული ჯანდაცვის პრაქტიკის აუცილებლობას. საჭიროა სამედიცინო სფეროში დასაქმებული ქალების ფსიქოლოგიურ კეთილდღეობასა და სამომავლო ფიზიკურ ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული ღონისძიებების გატარება.

